

Faggruppe Vann og Avløp

Møte nr. 2-2015

Dato: 27.10.2015

Tid: 10 – 14

Sted: Fjellfoten RA, Årnes

Møte innkalt av: Kristian Moseby

Møtedeltakere: Heidi G. Haakaas (Trøgstad kommune), Asude Sørensen (Sørum kommune), Pejman Ebrahimi (Fet kommune), Nazhad Chawshin (Fet kommune), Morten Nårstad (Fet kommune), Leiv O. Knutson (Nes kommune), Annette Åkerstrøm (Ullensaker kommune), Linda Grimsgaard (Rælingen kommune), Kristian Moseby (prosjektleder), Ronny Toabiassen (Oslo kommune), Ellef Berge Ellefsen (Oslo kommune) .

Forfall: Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Østfold fylkeskommune, Eidsberg, Enebakk, Eidsvoll, Spydeberg, Aurskog-Høland, Nord-Odal, Sør-Odal.

Referent: Kristian Moseby

Møteagenda		
12/15 - Velkommen 13/15 – Runde rundt bordet 14/15 – Valg av ny leder faggruppe VA 15/15 – Orienteringssaker (2) 16/15 – Status for opprydding spredt avløp i kommunene 17/15 – Ambisjonsnivå for tiltaksgjennomføring avløp 18/15 – Rapporteringssystem for tiltak og forurensningsregnskap 19/15 – Case prosjekt avløp 20/15 – Neste møte 21/15 – Eventuelt	Ansvar	Frist
Det var ingen merknader til referat fra møte 26.03.2015, dagsorden ble godkjent.		
13/15 – Runde rundt bordet		
Hver kommune gav en orientering gjennomførte tiltak for året 2015. Nes: Har gjennomført noen saneringsprosjekter og skiftet ut enkelte ledningsstrekke med gamle avløpsledninger. Starter i november 2015 anleggsarbeider i forbindelse med ny overføringsledning fra Årnes til Fjellfoten RA. Etter planen skal arbeidene være ferdig i juni 2016. Det forventes at overføringsledningen vil føre til vesentlig redusert overløpsdrift til resipienten Drodda.		

<p>Fet, v/ Morten: Har gjennomført saneringstiltak (avkloakking) ved Jahren – som drenerer til nordre Øyeren og Monsrudvika. Kommunen bygger to nye pumpestasjoner på hver side av Glomma ved Fetsund i forbindelse med ny overføringsledning under Glomma fra Fetsund RA ifm MIRA prosjektet. Arbeidene skal etter planen være ferdig juni 2016. Fetsund RA skal nedlegges 2016. Det er gjennomført en del mindre tiltak på avløpsnett, blant annet strømpesnyting for å redusere innlekk- og utlekkproblemer, samt noe kontroll av kummer. Det arbeides også med å forbedre kommunens planverk for avløp, blant annet med fremtidige valg av avløpshåndtering for Dalen og Enebakkneset. Det er ansatt to personer på kommunalteknikk, Nazhad Chawshin, som skal jobbe med kommunaltekniske saker og Pejman Ebrahimi, som skal håndtere arbeidet med private avløpsanlegg.</p> <p>Rælingen: Ny hovedplan avløp ble vedtatt i 2015. Kommunen har rehabilitert 1350 meter spillvann- og overvannsnett, samt noen utbedringer av sandfang og kummer. Har installert mengdemålere på noen pumpestasjoner. Det jobbes med planlegging av ny overføringsledning til Nitelva (NRA).</p> <p>Trøgstad: Noen saneringsprosjekter i byggefelter. Det jobbes med prosjektering av ny overføringsledning for spillvann til nabokommunen Eidsberg, da Skjønhaug RA skal nedlegges. Har også satt i gang ett pilotprosjekt i kommunens regi der 100 husstander skal tilknyttes til kommunalt avløpsnett med trykkavløp. Prosjektene skal etter planen være ferdig i løpet av 2016. Det har også vært jobbet med feilsøking på avløpsnett, som har ført til flere mindre utbedringstiltak.</p> <p>Ullensaker: Kommunen jobber med å utarbeide ny enhetsplan for kommunalteknikk- vann og avløp. Rehabilitering av Kløfta RA, samt ny ringledning rundt Jessheim er under planlegging. Det er planlagt å rehabilitere 2,5 km avløpsledning i 2015 og 2016. Det planlegges også ett nytt 250 PE renseanlegg ved Snippen/Ingjerdsmyr. Har rehabilitert 16 kummer.</p> <p>Sørum: Ny hovedplan VA ble vedtatt i 2015. Kommunen har utbedret feilkoblinger i Lindebergområdet (drenerer til Leira vannområde). Har også jobbet med ett veiprojekt som vil kunne føre til en omlegging av avløpsnett. Har også gjennomført andre tiltak.</p>		
<p>14/15 – Valg av ny leder faggruppe VA</p>		
<p>Kristian orienterte om hvilke oppgaver som leder av faggruppen kan ha. Leiv Knutson sa seg villig til å ta på seg vervet som leder av faggruppe vann og avløp. Valget ble enstemmig godkjent.</p>		
<p>15/15 – Orienteringssaker</p>		
<p><i>1. Foreløpige resultater fra overvåking 2015</i></p> <p>Kristian orienterte om foreløpige resultater fra vannområdets vassdragsovervåking 2015. Resultatene viser at målte totalfosfor mengder varierer mellom stasjonene. Enkelte stasjoner har høye verdier, mens en større andel også har hatt moderate og lave verdier. E.Coli prøvene viser foreløpig at enkelte stasjoner er sterkt påvirket av avløpsvann eller annen fekalieforurensning (opptil 14.000 E.Coli kolonier per 100 ml). Halvparten av stasjonene hadde lavere E.Coli forekomster</p>		

<p>(under 500 kolonier per 100 ml). Det forventes at fremtidige overvåkningsdata vil kunne endre statistikken som ble fremvist. Norges klassifiseringssystem fra SFT 94 omfatter ikke E.Coli, men TKB. EUs badevannsdirektiv er noe mindre strengt hva angår bakterieklassifisering, der grensen for god badevannskvalitet går ved 1000 E.Coli kolonier per 100 ml.</p> <p>2. <i>VO-samarbeidsprosjekter spredt avløp tildelt midler fra MD</i></p> <p>Vannområdene Haldenvassdraget, Morsa, Glomma Sør og Øyeren leverte 11.1.2015 en felles søknad til Miljødirektoratet (søknadsfrist 15.1). Samlet ble det søkt om tilskudd til åtte ulike FOU prosjekter med total ramme 2,8 millioner kroner. Vannområdene ble tildelt 900.000 kroner til tre av prosjektene (erfaringsutveksling med SINTEF, slamproduksjon og tømmefrekvens ved minirensanlegg, samt håndbok for drift og vedlikehold av minirensanlegg for servicepersonell). Prosjektene gjennomføres i samarbeid mellom Driftsassistansen i Østfold, COWI og Eikum miljøteknologi. SINTEF og leverandørforeningen for minirensanleggleverandører bidrar inn i arbeidet. Prosjektene vil fullføres i 2016 og 2017. Ytterligere informasjon om prosjektene kan fås av Kristian.</p>		
16/15 – Status for opprydding spredt avløp i kommunene		
<p>Jamfør vedtak i sak 6/15 i vannområdets styringsgruppe ble det i september og oktober 2015 gjennomført møter med de ulike kommunene for å fremskaffe en oppdatert status for arbeidet med private avløpsanlegg. Møte med Sør-Odal kommune gjenstår og vil bli avholdt i november. Kristian orienterte om status på overordnet nivå. Antall private avløpsanlegg varierer i stor grad mellom kommunene, noe som har ført til ulik grad av kompleksitet hva angår planlegging av oppryddingsarbeidet. Fremdriften i arbeidet varierer. Ullensaker kommune begynte oppryddingsarbeidet i 2006 og skal etter planen sende ut de siste påleggene i 2016. Sørum kommune har også kommet godt i gang med utsending av pålegg. De andre kommunene i vannområdet er enten på planleggingsstadiet eller har sendt ut et mindretalls pålegg. De fleste av kommunene har vedtatt oppryddingsplan på politisk nivå eller har dette nært forestående, i 2015 eller første halvår 2016. To av kommunene (Enebakk og Rælingen) har per tid ikke avsatt øremerkede ressurser til arbeidet og må avklare dette i politisk behandling. Kristian ferdigstiller notatet der status for kommunenes arbeid oppsummeres og sender dette til kommunene for kvalitetssikring.</p>	KM	
17/15 – Ambisjonsnivå for tiltaksgjennomføring avløp		
<p>Vannområde Øyerens faggruppe landbruk skal i neste møte 20.11.15 jobbe frem konkrete resultatmål for tiltak i landbruket for perioden frem til 2021. Kristian la frem forslag om at faggruppe vann og avløp bør gjøre tilsvarende for tiltak innen avløpssektoren. Innspillene fra faggruppene kan legges frem for vannområdets styringsgruppe for godkjenning. Det ble diskusjon rundt hvordan man kan gjøre dette for kommunaltekniske tiltak. Kristian la frem forslag til konkrete resultatmål som kan legges til grunn. Faggruppa var positiv til å utarbeide et resultatmåldokument. Morten kom med innspill om at resultatmålene bør så langt det er mulig være i tråd med prioriteringene i forvaltningsplanen for Glomma og kommunenes utslippstillatelse for avløp. Linda kom med innspill om at resultatmålene bør være tilsvarende målene man setter i nabovannområdene, da enkelte kommuner deltar i flere vannområder. Leiv og Kristian lager forslag til resultatmål som sendes til gruppa for innspill og godkjenning og vurderer innspillene som kom i møtet.</p>	LK, KM	

18/15 – Rapporteringssystem for tiltak og forurensningsregnskap		
<p>Kristian ønsket innspill til hvordan vannområdet skal legge opp tiltaksrapporteringen for kommunene. Kristian deltar i en arbeidsgruppe i vannregion Glomma, som jobber med å klargjøre hvordan rapporteringen skal foregå på vannregionnivå. Kommunene skal rapportere fremdrift for tiltak innen sine sektormyndighetsområder, fra om med året 2016. Kristian ønsket innspill til hvordan gjennomførte tiltak bør synliggjøres i vannrådets årsmelding, men det ble ikke tid til å diskutere saken utførlig i møtet. Det ble besluttet at første rapportering av kommunaltekniske tiltak gjennomføres som møter med hver kommune, istedenfor å ta dette over e-post. Kristian orienterer gruppa om hvordan endelig rapportering skal gjennomføres. Innspill til rapporteringen og hvordan gjennomførte tiltak skal synliggjøres i årsmeldingen sendes til Kristian, eller tas opp i gruppa på nytt ved behov.</p> <p>Behov for å lage ett årlig forurensningsregnskap for kommunale avløpsutslipp ble diskutert. Gruppa var positiv til å utarbeide dette årlig, da man kan se på eventuelle forskjeller fra år til år. Kristian samler inn nødvendig informasjon og utarbeider dette årlig.</p>	<p>KM, ALLE</p> <p>KM</p>	
19/15 – Case prosjekt avløp		
<p>Vannområde Øyeren avsatte i 2014 midler til ett prosjekt med valgfritt tema innen kommunalt avløp. Faggruppe vann og avløp vurderer rammer for prosjektet. Prosjektet er tatt opp i faggruppa VA i tidligere møter, sak 4-14 og 7/15. Det ble diskusjon rundt formål og rammer for prosjektet.</p> <p>Ronny Tobiassen og Ellef Berge Ellefsen (Oslo kommune VAV) holdt innlegg om sine erfaringer fra feilsøk på avløps- og overvannsnett. Kommunens erfaringstall tilsier at 90 % av avløpsvannet lekker ut av avløpsnettet på veien til renseanlegget. Oslo kommune VAV har 6 personer (tre tomannslag) som kontinuerlig leter etter feil på nettet og lekkasjer til vassdrag og overvannsnett. De bedriver både akutt og planlagt kildeproving. Akutt kildeproving igangsettes ved meldinger fra publikum, høye målinger ved en av kommunens overvåkningsstasjoner i elvene eller melding om høyt tungmetallinnhold i renseanleggsdammen. I felt har personene med seg mobil eller nettbrett med tilgang til VA kart, register over oljetanker, olje- og fettutskillere og påslippavtaler. Påpekte viktigheten av fotodokumentasjon, da det erfaringsmessig kan bli rettsaker ved oppdagede feil på privat ledningsnett. Jobber systematisk fra vassdrag til vassdrag. Bruker hurtigtest for fosfor (avløpsvannpåvirkning) og fri ammonium (organiske stoffer). Disse er enkle og raske i bruk, der man får svar på prøven i felt. Benytter også ristmetoden (stein med hønsenetting) for å vurdere feilkobling i overvannsnett, men også fargestoff og bordtennisballer. Hvis store fragmenter på risten – tyder på feilkobling, små fragmenter, trolig mindre lekkasje. Fargestoff er mest sikkert, da bordtennisballer kan stoppes i ledningssvanker. Dersom man påviser fargestoff i både overvann og spillvannsledning tilsier erfaringene lekkasje ut av avløpsnett. Benytter i liten grad røyk i feilsøkingen. Erfarer at det er viktig å sørge for tette inn og utløp i kummer, og at kumringene i mange tilfeller ikke er tette. Benytter i stor grad strømpefornying der man sørger for å tette inn og utløp i kum.</p> <p>Videre fremdrift for vannrådets prosjekt ble vurdert. Flertallet i gruppa ønsket at midlene benyttes til å utarbeide en enkel og praktisk veileder for feilsøk på avløpsnett (innlekk og utlekk). Det vurderes hvorvidt man kan innlemme praktiske caser, eller om prosjektet kun baseres på erfaringsutveksling. Morten kom med innspill om at firmaer som jobber spesifikt med kamerakjøring av ledningsnett (eksempelvis Eivind Koch) kan inneha mye kunnskap om feilsøking. Kommunenes</p>	<p>LK, KM</p>	

driftsassistanter kan også være aktuelle å kontakte. Leiv og Kristian utarbeider forslag til prosjektbeskrivelse og rammer for prosjektet som sendes til gruppa for innspill og godkjenning.		
20/15 – Neste møte		
Det kalles inn til neste møte ved behov.		
21/15 – Eventuelt		
Kristian orienterte om at vannområdene Haldenvassdraget, Morsa, Glomma Sør og Øyeren avholder felles avløpsgruppemøte 12.novemberi Mysen, Østfold. Møtet vil ta for seg endringer i plan- og bygningsloven, FOU prosjektene spredt avløp, trender etter tilsynsrunder ved minirensanlegg og vurdering av kurssamarbeid og behov for informasjon til beslutningstakere. Påmelding sendes til Kristian.		